

ПОШИРЕННЯ МІДЯНКИ ЗВИЧАЙНОЇ (*CORONELLA AUSTRIACA* LAURENTI, 1768) У МИКОЛАЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

О.Д. Некрасова^{1,2}, К.О. Редінов^{3,4}

¹ Інститут зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України

² Université de Strasbourg, CNRS, IPHC UMR 7178, Strasbourg, France
oneks22@gmail.com

³ Регіональний ландшафтний парк “Кінбурнська коса”

⁴ Національний природний парк “Білобережжя Святослава”
brufinus@gmail.com

Миколаївська область (площа 24600 км²) розташована в межах лісостепової (7%) і степової (93%) зон України. В області нараховується 120 річок і балок із тимчасовими струмками довжиною більше 10 км кожна, з яких: 112 – малі, 7 – середні та 1 велика (р. Південний Буг), 40 водосховищ і понад 1100 ставків. Густота річкової сітки 0,1–0,2 км на км². У межах області також знаходяться Березанський, Бузький, частково Тилігульський і Дніпро-Бузький лимани та прибережні акваторії Чорного моря, включаючи Ягорлицьку затоку, з островами Круглий, Довгий, і о. Березань. Вода займає 5,2% площі області. Лісистість становить біля 7%: 5,2 – ліси та інші покриті лісом площі, 1,5 – лісосмуги. Сільгоспугіддя займають 86% суші області¹. Степові ділянки збереглися фрагментами по схилах балок і берегах річок, лиманів і моря. У більшості випадків вони деградовані (перевипас, пали) та/або заростають маслинкою вузьколистою та іншими деревно-чагарниковими видами через відсутність випасу (Горчаков, Коляда, 1990; Національна доповідь..., 2008, наші данні). Останнім часом ми також є свідками зміни клімату у Степовій зоні. За даними Миколаївського Гідрометцентру, протягом останніх десятиліть в області відзначається підвищення середньорічної температури на 0,5–0,8°C. Зміна клімату в цілому позначилася на зміні водостоку басейну Південного Бугу, що призвело до дефіциту, забрудненню та втрати якості води. Це негативно впливає на тваринний та рослинний світ та призводить до втрати біорізноманіття. Особливо це стосується рідкісних та охоронюваних тварин.

Одним з таких рідкісних видів Степової зони є красива та неотруйна змія – мідянка звичайна (*Coronella austriaca* Laurenti, 1768), яка занесена до Червоної книги України (Котенко та ін., 2009) та другого додатку Бернської конвенції (вид потребує особливої охорони). Загрози для існування цієї змії пов'язані з руйнуванням її оселищ, прямим знищенням (її часто плутають з отруйною гадюкою), виловом для продажу (незаконна торгівля дикими тваринами), загибеллю на дорогах та ін.

Дані про поширення мідянки на території Миколаївської області вкрай обмежені та не завжди підтвержені фактичним матеріалом (Тарашук, 1959; Цвельх, 1981; Тарашук, 2003; Маркауцан, 2003; Костюшин і ін., 2007; Довідник..., 2008; Котенко та ін., 2008 та інші). Починаючи з 2010-х рр. географія зустрічей мідянки суттєво розширилась. Тому є потреба в критичному аналізі та узагальненні всіх наявних матеріалів.

Матеріали та методика

Протягом 16 років (2008–2023 рр.) нами було проведено дослідження, зібрано інформацію та матеріал щодо поширення звичайної мідянки у Миколаївській області. Частину даних було

¹ В останні 10 років спостерігається повсюдне розорювання степових ділянок, тому площа сільгоспугідь є більшою, ніж вказано в цитованих джерелах та офіційній статистиці.

Рис. 1. Поширення мідянки у Миколаївській області та на прилеглий території згідно ЧКУ, 1994 (за: Щербак, 1994).

Білі круги - місця знахідок до 1970 р.,
чорні - після 1970 р.

Рис. 2. Поширення мідянки у Миколаївській області та на прилеглий території згідно ЧКУ, 2009 (за: Котенко та ін., 2009).

Червоні круги з заливкою - сучасні знахідки, без заливки - давні знахідки.

опубліковано (Nekrasova, 2014). Дослідження проводили за допомогою стандартних методів (Некрасова та ін., 2019).

Проаналізовано всі доступні матеріали про поширення та знахідки мідянки у межах Миколаївської області. Зазначимо, що сучасні спостереження змії дуже часто мають випадковий характер та деякі з них стали відомі авторам завдяки публікаціям на сайтах iNaturalist, UkrBIN, GBIF, мережі Facebook та усним повідомленням, підтвердженим фотографіями (цивільні дослідження – citizen science). Як відомо, через потайний спосіб життя та активність у сутінках, навіть при спеціальних пошуках, для виявлення цього плазуна потрібно проводити значно більше обстежень, ніж для інших видів змії (Котенко та ін., 2008).

ГІС-моделювання виконували за допомогою програми Maxent на основі кліматичних факторів (WorldClim, використовували обмежуючі фактори навколишнього середовища – температура найхолодніших і найтепліших місяців, опади найвологішого або найсухішого кварталу), на основі Гармонізованої всесвітньої бази даних про ґрунти версії 1.2 – Глобальні дані щодо схилів та аспектів рельєфу, особливостей ландшафту (30as) (www.worldclim.org, Fick et al., 2017; Некрасова та ін., 2019; Batjes et al., 2020).

Результати та їх обговорення

Аналізуючи літературу, ми дійшли висновку, що не всі дані щодо звичайної мідянки наведені правильно, і тому потребують додаткового роз'яснення.

У середині минулого сторіччя дані про поширення тварин не мали геокодування та частіше їх візуалізували за допомогою малюнків чи полігонів (Тарашук, 1959). Аналізуючи карти Червоних книг 1994 та 2009 років, можна помітити, що кількість знахідок мідянки у Миколаївській області з часом не збільшилась (рис. 1–2). На підставі каталогу колекційних зразків (Доценко, 2003) та знахідок виду (Тарашук, 1959; Котенко та ін., 2008, власні дані), ми спробували з'ясувати походження вказаних на мапах місць поширення виду (рис. 1–2).

² У останньому виданні Червоної книги України є численні помилки, у тому числі і в картографічному матеріалі (Грищенко, 2009; наші дані).

Стосовно карти у останньому виданні Червоної книги України (2009) (рис. 2). Походження всіх локалітетів знахідок, крім № 2, підтвержене фактами. На нашу думку, відбулося зміщення точок з о. Тендри і Кінбурнського півострова, відповідно, на Кінбурнський півострів та материк, у результаті чого і з'явилась ця незрозуміла “крапка” на правому березі Дніпро-Бузького лиману. Знахідка на о. Тендра була відома авторам нарису (Котенко и др., 1996; Котенко та ін., 2008), тому сумнівно, щоб вона не була відображена на карті у Червоній книзі України².

Щодо карти з попереднього видання Червоної книги України (1994) (рис. 1), то на ній зображено місце знахідки на Кінбурнському п-ві (№ 3) та два локалітети на р. Південний Буг. Напевно, походження локалітету № 2 відображає знахідки мідянки В.І. Тарашуком (1959) на скелястих берегах річок Арбузинка та Мертвовод, а № 1 – знахідку виду в 1979 р. О.М. Цвельхом на р. Південний Буг (Цвельх, 1981).

У довіднику-визначнику В.Є. Куриленка та Ю.Г. Вервеса (1998) (рис. 3) відображено карту з Червоної книги України (1994). Звертає на себе увагу той факт, що локалітет № 1 позначений дещо вище по течії р. Південний Буг, ніж у оригінальній карті.

У Атласі Європи (Sillero et al., 2014) поширення мідянки показано в досліджуваному нами регіоні (рис. 4–5), згідно карти з вищезазначеного довідника-визначника, про що написано у цитованій праці³.

Розглянемо знахідки мідянки звичайної по територіях. У лівобережній частині області, а саме на Кінбурнському півострові, мешкання виду відоме здавна (Тарашук, 1959; Котенко, 1977; Тарашук, 2003 та ін.) та підтвержене сучасними знахідками (табл.) і фотографією (Петрович, Редінов, 2022). У правобережній частині області знахідки виду спорадичні та поодинокі, й приурочені до басейнів р. Південний Буг та Березанського лиману. В.І. Тарашук (1959) знаходив її на скелястих берегах річок Арбузинка та Мертвовод, але, нажаль, не вказав подробиць. О.М. Цвельх знайшов мідянку поблизу м. Южноукраїнськ у долині р. Південний Буг у 1979 р. (Цвельх, 1981). В літературі згадується, що в Бузькому екокоридорі мідянка мешкає у широколистяних та байрачних лісах у комплексі з відшаруваннями кристалічних порід (Костюшин та ін., 2007).

На підставі фактично відомих знахідок нами укладено кадастр (дані згруповані по територіям) (таблиця)⁴ та кар-

² У останньому виданні Червоної книги України є численні помилки, у тому числі і в картографічному матеріалі (Грищенко, 2009; наші дані).

³ Карти з довідника-визначника В.Є. Куриленка та Ю.Г. Вервеса (1998) взяті за основу для укладання карт поширення рептилій та амфібій в Атласі Європи на теренах України (Sillero et al., 2014).

⁴ Певний інтерес має знахідка виду в першій половині весни 2001 р. у пониззях р. Інгулець на 1–2 км на південь від с. Федорівка (Херсонська обл.) С.В. Гаврилюком (Роман та ін., 2008), неподалік від кордону з Миколаївською областю.

Рис. 3. Поширення мідянки звичайної у Миколаївській області та на прилеглий території України (за: Куриленко, Вервес, 1998).

Білі круги - місця знахідок до 1970 р.,
чорні - після 1970 р.

Рис. 4. Поширення мідянки у Миколаївській області та на прилеглий території за літературними даними (за Sillero et al., 2014)

Кадастр знахідок мідянки звичайної у Миколаївській області

№	Дата	Місце виявлення	Опис знахідки	Джерело інформації
Кінбурнський півострів				
1.	1974–1976	Волижин ліс	Наводиться за особистими повідомленнями працівників заповідника	Котенко, 1977
2.	серпень 2005	с. Покровка	1 особина загинула, піщаний степ поблизу з лукою	Маркауцан О.Є. (Роман та ін., 2008)
3.	липень 2005	с. Василівка	1 особина загинула, піщаний степ поблизу з лукою	Маркауцан О.Є. (Роман та ін., 2008)
4.	04.04.2018, 26.04.2018, 26.06.2018, 29.08.2018	окол. с. Василівка	4 особини, довжиною 50,0, 41,5, 38,5, 57,0 см	Маркауцан О.Є. (Микитинець та ін., 2019 з уточн.) ¹
5.	21.05.2019	-/-	1 особина піймана, довжина 55,5 см	Маркауцан О.Є. (Звіт... 2020)
6.	14.06.2021	-/-	1 особина піймана, довжина 43,3 см	Маркауцан О.Є. (Звіт... 2022)
Басейн Південного Бугу				
7.	05-06.1979	Каньйон р. Південний Буг біля м. Южноукраїнськ та у балках з джерелом в одній з них	0,25 ос. на км маршруту в балках та 0,5 ос. /км маршруту на схилах каньйону річки	Цвельх, 1981
8.	18.05.2014	Балка Капустяна, окол. с. Капустяне, Миколаївський р-н ²	1 особина	Степовий Р. (фото, особ. повід.) ³
9.	22.07.2018	-/-	1 особина	Степовий Р. (фото, особ. повід.) ^{1,4}
10.	02.10.2021	-/-	1 дрібна особина	Степовий Р. (фото, особ. повід.) ^{1,5}
11.	03.10.2021	-/-	Виповзок	Степовий Р. (фото, особ. повід.) ^{1,6}
12.	24.07.2022	-/-	1 особина розчавлена транспортом на польовій дорозі	Степовий Р. (фото, особ. повід.) ⁷
13.	10.05.2020	Балка біля с. Зайчівське, Миколаївський р-н	1 особина	Стренада В. (фото, особ. повід.)
14.	01.08.2020	Актівський каньйон, окол. с. Актове, Вознесенський р-н	1 особина	Михайлов О. (особ. повід.) (фото 1)
15.	10.10.2021	Балка Шпакова, окол. с. Новогригорівка, Миколаївський р-н	1 особина	Степовий Р. ⁸

Продовження таблиці

№	Дата	Місце виявлення	Опис знахідки	Джерело інформації
Басейн Південного Бугу та Березанського лиману				
16.	вересень 2016 р.	Ок. с. Михайлівка, Миколаївський р-н	Піймана у наметовому містечку Широколанівського військового полігону	Фото передано авторам А. Галкіною у 2022 р. Вона отримала його від військового 29.09.2016 р. (фото 2)
17.	03.05.2021	У 4 км на південний схід від с. Широколанівка, Миколаївський р-н	Дорослу тварину виявлено в долині р. Березань в колії польової дороги	Редінов О. (особ. повід., фото) (фото 3)

Примітки:

¹ GBIF.org (01 October 2023) GBIF Occurrence Download <https://doi.org/10.15468/dl.3bhu6w>;

² Ця знахідка, оприлюднена на сайті UkrBIN, як й інші на сайті iNaturalist, відносяться до Капустяної балки (особ. повід. Р. Степового). На сайті iNaturalist ним вказано точність місць знахідок 10 км, тому “локації” стоять у різних місцях, у тому числі на території м. Миколаїв. Ми їх показали саме для Капустяної балки.

³ https://ukrbin.com/show_image.php?imageid=56484;

⁴ <https://www.inaturalist.org/observations/14612688>

⁵ <https://www.inaturalist.org/observations/96908591>;

⁶ <https://www.inaturalist.org/observations/97043125>;

⁷ <https://www.inaturalist.org/observations/127659144>;

⁸ <https://www.facebook.com/RomanNemoralis/posts/pfbid0xMu1r83VZEdoDd8hxYpZ94bsbXzmxom4vJgJGazs4joSi59MHLsZeBHuyrfayKSl>;

ту зустрічей мідянки звичайної у Миколаївській області та визначено найбільш потенційно придатні місця для існування виду на теренах області (рис. 6).

Таким чином, звичайна мідянка поширена у межах Миколаївської області ширше, ніж вважалося раніше ⁵. Безперечно, що вид мешкав у “нових” локаціях і раніше, але не виявлявся через потайний спосіб життя та відсутність регулярних спостережень.

Таких же прогнозів ми дійшли в результаті ГІС-моделювання (рис. 6). Так, для мідянки найбільш придатними місцями перебування є еко-тонні біотопи (екокоридори), долини річок і лиманів, особливо на півдні Миколаївської області та у Причорномор’ї. І саме зі змінною клімату екокоридори великих річок виконують роль рефугіумів для збереження мідянки та інших рептилій, що важливо враховувати при плануван-

Рис. 5. Поширення мідянки у Миколаївській області та на прилеглий території за Атласом Європи (Interactive atlas of ‘NA2RE: New atlas SEH; <https://montobeo.shinyapps.io/NA2RE/>; Sillero et al., 2014)

⁵ Також мідянка була знайдена у верхів’ях Тилігульського лиману в Одеській області (майже на межі з Миколаївською обл., особ. повід. В.Г. Дядечка, 2004).

Фото 1. Мідянка (А) та місце її знахідки (Б).
Ок. с. Актове Вознесенського р-ну, 1.08.2020 р.
Фото О. Михайлова.

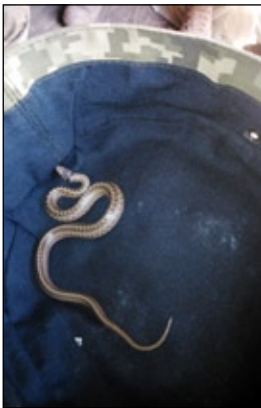

Фото 2. Мідянка з
окол. с. Михайлівка
Миколаївського р-ну,
вересень 2016 р.

Фото з архіву
А. Галкіної

Фото 3. Мідянка з ок. с. Широколанівка Миколаїв-
ського р-ну, 3.05.2021 р.

Фото О. Редінова.

ні природоохоронних територій. Показово, що всі знахідки приурочені до природоохоронних територій – об'єктів природно-заповідного фонду та/або об'єктів Смарагдової мережі Європи.

Мідянка належить до видів тварин, вразливих до змін клімату та прямого знищення біотопів. Сучасні біокліматичні умови на території Миколаївської області є малосприятливими для мешкання виду, а в перспективі до 2030 р., згідно ГІС-моделювання, вони ще погіршаться (Некрасова та ін., 2019).

Велике занепокоєння визиває стан оселищ та популяцій мідянки, котра мешкає на Кінбурнському півострові та загалом у Нижньому Придніпров'ї, де за результатами ГІС-моделювання знаходяться найбільш придатні місця для існування цього виду. Але тут проходить лінія фронту. В результаті ведення бойових дій в ході російсько-української війни за період з 24.02.2022 р. по 1.10.2023 р. лише у межах Миколаївської області зафіксовано 307 пожеж та загорань, які вразили площу 7184 га (59% від загальної площі). Частина пожеж носить повторний характер, вражаючи одну й ту саму ділянку декілька разів⁶. Також територія потерпає від вибухів, забруднення, проїзду транспорту та порушення ґрунтового покриву і т.п. Від масштабних пожеж постраждали й оселища мідянки на прилеглий території Херсонської області, в тому числі і в Чорноморському заповіднику.

Крім того, у 2023 р. внаслідок підриву 6 червня близько 250 греблі Каховської ГЕС відбулося підтоплення природних комплексів на узбережжі Дніпро-Бузького лиману, включаючи ділянку “Волижин ліс” та частково сіл Василівка і Покровське. У перших двох локаціях саме і знаходили цей вид. Ще більш масовим було підтоплення у місцях мешкання мідянки у Херсонській області.

Такі ж спостереження проводилися нами і щодо стану популяцій візерункового (*Elaphe dione*) та каспійського полозів (*Dolichophis caspius*) на Сході України, і за нашими прогнозами трансформації та пожежі, спричинені воєнними діями, негативно вплинули на ці види змій (Vasyliuk et al., 2015). Знищен-

⁶ Моніторинг пожеж проводиться на підставі аналізу даних дистанційного зондування Землі з комплексу супутників Sentinel-2 науковим співробітником НПП “Білобережжя Святослава” Є.О. Касьяновим. Автори вдячні йому за надані дані.

ня біотопів, важливих для збереження тварин та рослин, негативно впливає на екологію Причорномор'я в цілому і може призвести до катастрофічних змін у цьому регіоні.

Подяки

Автори завдячують А. Галкіній, В. Дядечку, О. Зіненку, Є. Касьянову, О. Маркауцану, О. Михайлову, О. Редінову, Р. Степовому та В. Стренаді за надані дані та/або допомогу в написанні повідомлення. Велика подяка висловлюється проєкту Emys-R (<https://emys.cnr.fr>).

Література

- Горчакова Г.О., Коляда О.І. 1990. Миколаївська область. - Географічна енциклопедія України. Київ.: Українська Радянська енциклопедія ім. М.П. Бажана. 2: 348-353.
- Грищенко В.М. 2010. Кому червоніти за Червону книгу? - Заповідна справа в Україні. 16 (1): 93-97.
- Довідник найцінніших територій Кінбурнського півострова в межах Миколаївської області. 2008. / Під ред. Г.В. Коломієць, Я.І. Мовчана, Т.І. Котенко. К.: Видання громадської організації "Веселий Дельфін". 96.
- Доценко И.Б. 2003. Змеи. Киев: ННПМ НАН Украины. 85 с. (Серия Каталог коллекций Зоологического Музея ННПМ НАН Украины).
- Костюшин В., Куземко А., Онищенко В. та ін. 2007. Південно-Бузький меридіональний екологічний коридор: стислий огляд біорізноманіття та найцінніші території. К.: Ветландс Інтернешнл. 92 с.
- Котенко Т.И. 1977. Герпетофауна Черноморского заповедника и прилежащих территорий. - Вестн. зоологии. 2: 55-66.
- Котенко Т.И., Ардамацкая Т.Б., Пинчук В.И. и др. 1996. Позвоночные животные Черноморского биосферного заповедника (аннотированные списки видов) /Под ред. И.А. Акимова. - Вестн. зоологии. Отд. выпуск № 1. 48 с.
- Котенко Т.І., Кукушкін О.В., Зіненко О.І. 2008. Мідянка звичайна, *Coronella austriaca* Laug., - вид Червоної книги України. - Знахідки тварин Червоної книги України. К. 133-151.
- Котенко Т.І., Кукушкін О.В., Зіненко О.І. 2009. Мідянка звичайна *Coronella austriaca* Laurenti, 1768. - Червона книга України. Тваринний світ / Під заг. ред. І.А. Акімова. К.: Глобалконсалтинг. 390.
- Куриленко В.Е., Вервес Ю.Г. 1998. Земноводные и пресмыкающиеся фауны Украины. Справочник-определитель. Киев: Генеза. 208 с.
- Маркауцан О.Е. 2003. Краткий обзор герпето-батрахофауны регионального ландшафтного парка "Кинбурнская коса". - Розбудова екологічної мережі Українського Причорномор'я: стан та перспективи: Матеріали наук.-практ. конф. Миколаїв: МДУ. 46-50.
- Микитинець Г.І., Сурядна Н.М., Маркауцан О.Є, Іванов О.Г. 2019. Знахідки рептилій Червоної книги півдня України. - Матеріали до 4-го видання Червоної книги України. Тваринний світ. Серія: "Conservation Biology in Ukraine". Київ: Інститут зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України. 7 (3): 213-215.
- Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Миколаївській області в 2007 р. Під заг. ред. Є.О. Седлецького. Миколаїв: МДУ, 2008. 172 с.
- Некрасова О.Д., Титар В.М., Куйбіда В.В. 2019. ГІС-модельювання поширення вразливих до змін клімату земноводних та плазунів. НАН України, Інститут зоології ім. І.І. Шмальгаузена. К. 204 с.
- Петрович З.О., Редінов К.О. 2022. Кінбурнська коса. Краєзнавчий альманах. Миколаїв: Вид-во Швець В.М. 244 с.

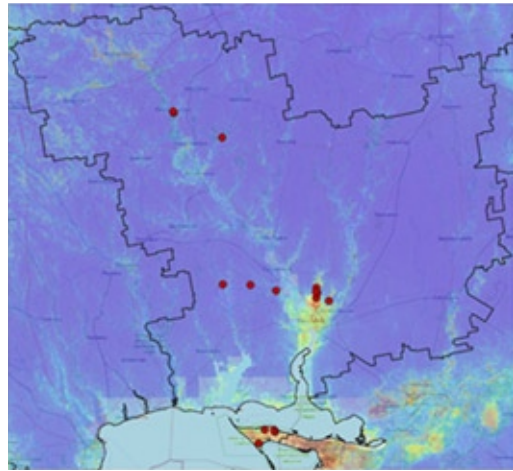

Рис. 6. Місця спостережень звичайної мідянки (червоні кола) та найбільш потенційно придатні місця її існування у Миколаївській області згідно результатів ГІС-модельювання (жовтий – червоний колір).

- Роман С.Г., Маркауцан О.С., Підгайний М.М. 2008. Знахідки рідкісних видів на півдні України. - Знахідки тварин Червоної книги України. К. 281-293.
- Тарашук В.І. 1959. Земноводні та плазуни. - Фауна України. Київ: Вид-во АН УРСР. 7: 247 с.
- Тарашук С.В. 2003. Герпетофауна регіонального ландшафтного парку (РЛП) “Кінбурнська коса” у контексті міжнародної охорони і співробітництва. - Розбудова екологічної мережі Українського Причорномор’я: стан та перспективи. Матер. наук.-практ. конф. Миколаїв: МДУ. 72-75.
- Цвельх А.Н. 1981. Размещение и численность герпетофауны района строительства Южно-Украинской атомной электростанции и прогноз ее изменений. - Вопросы герпетологии: (автор-ты докладов) / Пятая Всесоюзная герпет. конф. Л.: “Наука”. 145.
- Щербак М.М. 1994. Мідянка звичайна *Coronella austriaca* Laurenti, 1768. - Червона книга України. Тваринний світ / Під заг. ред. М.М. Щербака. К.: Вид-во “Українська енциклопедія” ім. М.П. Бажана. 300.
- Batjes N.H., Ribeiro E., van Oostrum A. 2020. Standardised soil profile data to support global mapping and modelling (WoSIS snapshot 2019). - Earth System Science Data. 12(1): 299-320.
- Vasyliuk O.V., Nekrasova O.D., Shyriaieva D.V., Kolomytsev G.O. 2015. A review of major impact factors of hostilities influencing biodiversity in the eastern Ukraine (modeled on selected animal species). - Vestn. Zool. 49 (2): 145-158.
- Fick S.E., Hijmans R.J. 2017. WorldClim 2: new 1km spatial resolution climate surfaces for global land areas. - International Journal of Climatology. 37 (12): 4302-4315.
- GBIF.org (01 October 2023) GBIF Occurrence Download <https://doi.org/10.15468/dl.3bhu6w>.
- Nekrasova O. 2014. Distributions of *Coronella austriaca* Laurenti, 1768 in Ukraine: modeling and prediction. Herpetological Facts Journal. Supplement 1: Proceedings of the 2nd international Scientific Conference - Workshop “Research and conservation of European herpetofauna and its environment: *Bombina bombina*, *Emys orbicularis*, and *Coronella austriaca*”. 61-66.
- Sillero N., Campos J., Bonardi A. et al. 2014. Updated distribution and biogeography of amphibians and reptiles of Europe. - Amphibia-Reptilia. 35: 1-31.

СОЗОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІХТІОФАУНИ ВОДОЙМ КИЄВА ТА КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ УКРАЇНИ

А.В. Паньков¹, О.І.Худий²

¹Національний Науково-природничий музей НАН України
pankovanatoliy1973@gmail.com

²Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
khudij@email.ua

Останнім часом питання інвентаризації раритетної фауни різних регіонів України набули особливої актуальності у зв’язку з необхідністю синхронізації з європейським природоохоронним законодавством. Крім цього, в останній час з’явилась необхідність проведення оцінки негативного впливу російської агресії на місцеву фауну.

Київська область розташована на півночі України. За складом елементів іхтіофауни дана територія відноситься до дніпровсько-південнобузького екорегіону. Більшість території області розташована в басейні р. Дніпро. Найбільші річки на території області це Дніпро з Київським та частиною Канівського водосховищ, Прип’ять, Десна, Уж, Тетерів, Рось. До басейну р. Південний Буг відносяться Гнилий Тікіч та Гірський Тікіч.

У складі іхтіофауни області загалом нараховують 71 вид риб з 97, що зустрічаються в Дніпрі (Мовчан та ін. 2003; Мовчан, 2011). Разом з тим, тут враховані дуже давні знахідки білуги (*Huso huso*), стерляді (*Acipenser ruthenus*), осетра руського (*Acipenser gueldenstaedtii*) та вирозуба (*Rutilus frisii*), що не згадувались з XIX сторіччя, тому при розрахунках раритетного компонента сучасного стану іхтіофауни ці чотири види ми не враховували. Отже, на сьогоднішній день в складі іхтіофауни Київської області ми нараховуємо 67 видів риб та рибоподіб-